

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

XII. évfolyam. 1885.

Debreczen. Hétfő november 16.

222. szám

A háboru.

A szerb hadüzenetről a „Debreczeni Ellenőr” már szombati számában hozott távirati tudósítást. A hír ma már minden oldalról megerősített tény. Végeredménye és ktfelése ma már beláthatatlan, még a legbeavatottabbak előtt is.

A hadüzenet, a bécsi diplomáciai körökben meglepő volt, de semmiképp sem jött váratlanul. O vasóink tudják, mennyire acuttá lett napról-napra a helyzet már huzamosabb idő óta Szerbia és Bulgária között s most csak azt tehetjük még hozzá, hogy az államcsíny momentán sikere által elkapott bolgárok főleg újabb időben annyiszor és oly drasztikusan provokálták Szerbiát, hogy Milán király mérséklése és önmegtartózkodása valóban csodálatot kelt.

E folytonos kihívások között éppen nem csodálható, ha a szerb király, mint proclamatiójában is mondja, nem tűrhette tovább az insulzusokat, és nem varhathatta be a konstantinápolyi conferentia vég megállapodásait és eredményét.

Bécsi avatott körökben azt hiszik, hogy Milán szerb királyt a bolgároknak szerb területre ismételt történt beütése következtében felingerelt szerb nép közvéleménye s a hadsereg sértett becsvágya bírta rá végül kiadni a népéhez intézett proclamatiót, (melyet alább közlünk), miután a conferentia minden várakozáson felül igen hosszúra nyúlt. S a szerb népet, sem a hadserege nem lehetett már többé sikeresen a conferentia végeredményének bevárásával biztatni és féken tartani, — szemben a bolgár részről naponta folmerült provociókkal,

Mindenesetre még bevárando, hogy a bolgárok a magok részéről fölveszik-e a harcot? Ha, a mint valószínű, ez megtörténik is, a bécsi diplomáciai kö-

rökben azon szilárd meggyőződést táplálják, hogy az európai béke ezen részleges nyugtalanúság által semmi esetre sem fog megzavartatni.

A mi most a berlini szerződést aláírt hatalmak további ténykedését ez ügyben illeti, erről biztosit előre mit sem lehet mondani. Diplomáciai tárgyalások hypotesisekre nem alapíthatók s így beláthatatlan az is, hogy a balkán-félszigeti viszonyoknak a hadüzenet újabb ténye által történt fölzavarása minő befolyást fog gyakorolni a konstantinápolyi conferentiára. De aigha tévednek azok, kik abban a véleményben vannak hogy a conferentia nem lesz és nem lehet urává a helyzetnek és nehézségeinek, a meny nyiben a conferentia törekvései a status quo ante helyreállítására irányozva voltak. Bécsben, s miként a német cancellár lapjából kitűnik, Berlinben is, ugylátszik, még nem adták fel a reményt a status quo ante visszaállítása iránt.

A szerb király proclamatója.

Milán király hadiproclamatója így hangzik: „Az Obrenovitsok hagyományos politikájához hűen, a haza tradicionális érdekei megóvása céljából drága népem hű képviselőinek segítségével minden szükséges intézkedést megtettem, melyet a bolgár fejedelemség által történt szerződészeges provokált, hogy világosan és határozottan megmutassam, hogy Szerbia nem lehet közönyös a Balkán-népek erőegyensúlyának megzavarása iránt, főleg ha ez oly államnak kizárólagos javára történik, mely szabadságát minden pillanatban arra használta fel, hogy Szerbiának bebizonyítsa, hogy rossz szomszédja és hogy annak jogait, sőt területét sem akarja tiszteletben tartani.

A semmi által nem igazolt vámrendszabályok, melyeket Bulgária fejedelemség Szerbia ellen alkalmazott és melyek által a két ország között minden kereskedelmi forgalom megsemmisített, kizárólag azon ezáltal bírtak, hogy Bulgária a maga ellenséges érdekeit fennállása óta Szerbia irányában bebizonyítsa.

Mit akar még? Versenyre szállni az ifjúnak? Mily nevetéges gondolat? Vagy vissza élni hatalmával? Megakadályozni a fiatal pár boldogágát? Tehetné, mondhatná, hogy egy fillért sem ad; Ottó koldus, a kinek a föld kereségén semmije sincs; házassodjék meg, ha tetszik, adják oda neki a leányt, ha akarják, de az ő vagyonára ne számítsanak.

Bezzeg nagyot nézne Zámory Balázs s olyan kosarat akasztanának Ottó nyakába, hogy mehetne vele a világ végéig.

Es ki tudja, ha László azt mondaná: „itt vagyok én, a magam számára kérem a leányt, ki tudja, hogy nem adná-e két kézzel is oda? Ové lehetne Ida, csak szólnia kell.

De büszke lelke megvetéssel fordul el a gondolatról, hogy szeretett leány erőtetve legyen az övé. Hogy mikor szívéhez öleli sóhajtvá gondoljon az egy másik férfira.

Nem, ilyen áron nem kell. Nem akarja lealacsonyítani sem magát, sem azt a leányt. Szíve majd megreped, de uralkodni fog magán. Az ő osztályrésze ebben az életben csak a szenvedés, a lemondás.

Ha tudná Ida, mily fájdalom mazarangolja Keresztszeghy László szívét, miatt az ő mosolygva számítgatja magában: eljön-e ma?

Reposó szíve azt sugja, hogy el s örömtől reszkető kézzel válogat ruhái közt ezt fölveszi, azt teteszi: Melyikbe is ütözzék. Mert szép a ar lenni; csak neki akar szép lenni, öneki egyedül.

Artatlan kaczerkódással né egeti magát a tükrében. Hát igazán szép? Leereszti hosszú selyem haját s gyönyörködve nézi. László mgdicsérte multkor a haját. Hát a szemei? Igazán ugy ragyognak, a hogy László mondta?

— Istennem! hogy is szerethet engem olyan okos, olyan komoly derék ember? — aggodik kissé magában.

Bregova erőszakos és jogtalan elfoglalását, elítélt hazaárulók vállalkozásainak előmozdítását és nyil-ános felbátorítását formadalmi és a szerb királyság beledudja ellen irányított működésükben, mindezt elviseltem azon óhaj által vezeltetve, hogy oly türelmemnek adjam tanujelét, mely oly államhoz illik, mely szabadságát saját vére árán küzdötte ki, mely Európa rokonszenve által támogatva, gyarapodott és fejlődése minden haladásában mindenkinek jogát ugy megőrizte és tisztelte, mint a saját magáét.

De Bulgáriában levő alattvalóinknak szelzatos üldözése, a határzár, Szerbia határán az önkéntesek fegyelmetlen csapatainak összecsoportosítása, azok fegyveres támadása a határon lakó népességre, sőt hadseregünk ellen, melyre a szerb terület védelme van bízva mindez oly kihívást képez, melyet én sem az ország legszentebb érdekei, sem a nép méltósága, sem a szerb fegyverek becsülete érdekében nem tűrhetek.

Ezen azon okok, melyek miatt én a nyilvános ellenségeskedés állapotát melyet a bulgár kormány idtéztet elő, léptetem életbe és hű és hő hadseregemnek kiadtam a parancsot, hogy Bulgária határait átlépjék.

Szerbia igazságos ügye a fegyverkeldöntésére, a hadsereg vírszégére és a Mindenható védelmére van bízva. Midőn ezt hű népemmel tudatom, e komoly időkből bizalommal számítok a haza iránti szeretetére és a szent szerb ügy iránti odaadásra.

Táviratok a harcztéréről.

A háboru színhelyéről a következő tudósítások érkeztek:

Szofia, nov. 14. Minthogy a szerbek tegnap reggel Bojicza és a határ között egy 20 emberről álló bolgár őrzőrajtra tüzelni kezdtek és egy embert megöltek, a bolgár őrzőrajt egy töltés mögé vonult vissza, honnan tüzelni kezdett a szerbekre, kik közül nyolcat megölt.

Szofia, nov. 14. A ma éjjeli ütközetben szerbiai részről nyolcz, bolgár részről egy (!) katona esett el.

Nis, nov. 14. Tegnap egy trni kerületi kapitány ugy bolgár csapattal szerb területre lépett, hol valóságos ütközet fejlődött ki a bolgár és szerb katonák közt. Bolgár részről négy katona, egy

kapitány és a kerületi kapitány halva maradt, tizenhat ember pedig megsebesült. Szerb részről egy ember meghalt három ember pedig megsebesült.

Szofia, nov. 14. A szerbek Trn irányában is megkezdtek a támadást és Miloslavsi, Zedenigrad és Zvonai nevű bolgár falvakat ellentállás nélkül megszállták. Trnből táviratilag azt jelentik, hogy ott ágyuzást hallottak. Általában nem tartják valószínűnek a komoly akciót holnap vagy hétfő előtt. A bolgár csapatok az ellenség támadását a határtól 20 kilométernyire eső vonalban, állásaikban várják.

Belgrád, nov. 14. A határléplés Czaribrodnál, Klissuránál és Bregovánál erősebb ellenállás nélkül ment végbe. Trn-Basina mellett és a Kusztenidzsilbe vezető uton heves ütközetek voltak. Sokan elesetek és számosan megsebesültek.

A bolgárok mindenütt visszavonultnak. A szerb hadsereg máregészben bolgár területen áll.

A szerb haderő

E pillanatban szükségesnek látjuk a szerb hadsereg létszámára és szervezetére vonatkozólag közölni a legfőbb adatokat: A szerb nép minden fia hadköteles; 20-ik évtől 30 éves életkoráig a rendes hadseregbe, vagy ennek tartalékába tartozik; azután hét évig a második tartalékhoz tartozik és tizenhárom évig a harmadik tartalékhoz. Háboru idején még az ötven éven túli polgárok is beszoállításra kötelek katonai szolgálatokra. Hejlytettest nem lehet állítani. A haza védelmére köteles a nemzetnek minden fegyvertergatható embere.

A szerb haderő tehát a rendes hadseregéből (60,286 ember és 264 ágyu), ennek tartalékából 12,856 ember és 34 ágyu), a második tartalékból 52,270 ember és 120 ágyu és a népfelkelésből (45 ezer ember), összesen 170,412 ember és 418 ágyu.

(Mai táviratainkat lásd Legújabb rovatunkban).

— Mi a tatár? — kiált fel Zámory Balázs ur,

De a felesége sejt, hogy mi van a levélben s átkandikál a férje válla fölöt.

— Na ugy-e, mondtam? — kiált föl diadalmasan.

Hiszen Balázs ur is mondta. Ő még régebben mondta. De nini, mi ez? ... Erősen dörmög a szemét. Tán nem lát jól ... Ottó?

Zámoryné kikapja a levelet férje kezéből. Csakugyan Ottó áll ott. Világosan megvan írva.

Ida ijedten tekint szülőinek arczára. Mi lehet abban a levélben?

Edes apja és anyja kiküldik.

— Csak eredd édes lányom, mindjárt megtudod. Nincs semmi baj. Orvendetes hír! Mikor a leányt kituszkolták, meglepetve néznek egymásra Zámory és neje. Lám, ki gondolta volna!

Hátha csak próbára akaruk tenni bennünket? — vélte Zámoryné.

— No ezt nem tanácsolnám, ha százszor gróf nem is afféle ember, a ki egy tiszteleges ur családdal ilyen tréfát követhetne el. Itt a levele, világosan írja: „megkéri” Ottó unokaöccsére számára Ida kezét.”

— Mit csináljunk?

Zámoryné tisztába jön a dologgal régtől. Hát mit csinálnának? Ottó is gróf, ő is tisztes pa thie. Itt áll a Keresztszeghy László levelében, hogy a kádarcsi birtok a a monostori erdővel Ottó nevére lesz átírva. Négy ezer hold az. Csak van eszköz, hogy ilyen parthiet el nem utasítsanak.

— Persze, hogy nem utasítják el, — erősíteti Balázs ur is.

Hisz tulajdonkép mindegy nekik. Azaz hogy még jobb, mert László gróf, mégsem igen illet volna már össze olyan fiatal leánygyal, mint Ida.

(Folyt. köv.)

ment auf das
latt”

er wird das .Budapes.
den Lesern stets die
unsere hervorragenden

ens Ernst, Frau
Ludwig Horváth,
Emrich Veszter,

r) in Paris, Helene
Jules Claretio in,
agern in Dresden,
den Wih. Karczag,
in Frankfurt a. M.
egger in Graz, Le-
Tolnai, Bela von
Johannes Zieg-

ngungen der Weltlitera

änien“

terwerken der Lite

fl. 1.20
fl. 3.50
fl. 7.—
fl. 14.—

drei Monate prä-
bonnementsbetrages.

arlskaserne 7.

GEK (sorvadásban
A BETEGEK

an feltalált gyógyfü.
nevet isel, gyógy-
visslag kipróbált és
által elismert szer-
tet ingyen küldetik
0 grammos csomag
elég 70 kr és a van-
névalóság van.
Ital árusítandó nem

alam

then (Ausztria)
dül valódi Homeriana

etményi

t.

rás írószág mint
zhi-ré teszi, hogy
játónak Koszta

szenvedő eleni

telés és járuléka

ben (a nánási kir

lévő és Dorogon

sz. tjkönyvben

árverést 1832

tott kikiáltási ár

a fennebb meg

évi nov. hó 26-ik

tor Dorog város

vilvános árveré en

áron alól is el

ozók tartoznak

k 10%-át kész-

z 1881. LX.
folyammal számí-

vember hó 1-én

ságügyminiszteri

lt óvadékképes

kezehez letenni,

cz. 170. §-e ér-

k a bíróságnál

kiállított szabály-

olgáltatni.

5 évi sept. hó

Sebestyén

aljárásbíró

Gazdasági kormánybiztosok. *)

[Folytatás szombaton megjelent cikkünkhez.]
— nov. 14.

II.

Eddig a mennyire eszünkbe jut a közgazdasági czéltól királyi, illetőleg kormánybiztosunk volt Szegedre, s van jelenleg a selyem tenyésztésre, borászatra fejtermelésre.

Ez eseteknél nincsen-e okunk örvendeni annak, hogy ez intézmény létre jött?

Ma mit tehet a földművelési minisztérium, ha mezőgazdaságunk valamely részén segíteni akar? Kér, könyörög, rimázkodik gazdasági egyesületeknek, lótenyésztési, közgazdasági stb. bizottságoknak; minthogy pedig ezek nélkül még azon közegek is, a kiknek parancsolhat többnyire alig végezhetnek valamit a tisztelt egyesületek, és bizottságok pedig tesznek annyit a minisztérium átiratára, a mennyit épen kedvük tartja; ez amabilis állapot eredménye aztán az, a mi a napi sajtó hasábjain tákrözdök, hogy t. i. mindenki tudja s mondja, hogy mit kellene tenni gazdasági bajaink orvoslására, a gazda közönség józan része, és a miniszter tulajdonképp egy nótát fújnak, — de azért még sem történik az, a mit mindketten akarnak — mert ők egymástól messze vannak, s nincs közöttük oly összekötő kapocs, melylyel biztosan rendelkezhetnének.

Ez erőes összekötő kapocs szerintünk is csak az indítványozott „gazdasági kormánybiztosok” lehetnek, a kik az év 3/4-ed részét illető kerületekben, 1/4-ed részét pedig a központban, a kormány körében töltvén, s a közigazgatási és bírói hatóságok segítségével szükség esetében igénybe vételére feljogosítva levén, egyfelől a minisztérium intenciójának gyors érvényesülését, másfelől a gazda közönség óhajainak gyorsabb kielégítését eszközölhetnének, mint a mai rendszer mellett történik.

Ha még ehhez hozzáképzéljük azt, a mit nem nehéz hozzá képzélni, — hogy a gazdasági kormánybiztosok között, lép egy mint már a fejedelmek között is, — nemes ambíciókban verseny fejlődnek ki az iránt, hogy illető kerületében melyik tud a mezőgazdasági téren több javulást felmutatni néhány év múlva; azt hisszük nincs okunk kételkedni rajta, hogy ez intézmény kevés idő alatt igen célszerűnek és áldást hozónak bizonyulna minálunk.

Természetesen ez intézmény létesítése nem zárná ki, hogy a ma már létező vándor tanítói, szak-felügyelői stb. intézmények mai hatáskörükben megmaradhassanak, hanem csak azt hozná magával, hogy az ország egyes kerületeiben ezek elsőfokulag közvetlenül az illető gazdasági kormánybiztosokkal jönnének összeköttetésbe, a mi bizony nem volna hátrányukra.

Természetesen a kormánybiztosok, (számszerint 4 vagy 5, sőt Horváth-Szilágyi ország számára is jó volna egy) nem lehetnének 4—500 frrtal honorált mellékfoglalkozások, hanem a megfelelő díjazással és utazási felhatalmazással ellátott oly hivatalok, melyeknek elfogadottól aztán meg is lehessen várni, hogy egész testtel lélekkel csakis tisztjüknök éljenek.

Természetes, hogy erre ismét azt fogják mondani azok, kik mindent csak ellenezni szeretnek, hogy ime, a kormány ismét csak kinevezéséről függő 4—5 zsiros hivatal akar teremténi.

Azokban mint a történelmi fejlődésből

*) A Magyar Földtől-ből.

A felolvasásokról. *)

Irtta Géresi Kálmán.

(Folyt és vége.)

Az emberiség művelődése azonban a legújabb időben nem éri be azon tudomány nyal, a mit és a mint a tudós társaságok, az akadémiák, a könyvek tanítanak. A tudomány a felsőbb rétegekből mindig lejjebb száll, és mind jobban az emberiség közkinésévé válik. Itt van az idő, midőn a tudomány, hogy úgy mondjam, nagy aranydarabjaiból pénzt kell verni és pedig gyakran aprópénzt, hogy mindenkinek számára forgalomba jöhessen, hogy mindenki által hozzáférhető legyen. Itt van az idő, midőn az társadalom tudni, tanulni és gyönyörködni akar, és szélesebb körben akarja felhasználni azon nagy kincstárát, a mit az emberi elme tapasztalás, tudomány és lángész évezredek keresztül felhalmozott, a melyhez most már nem csak a tudósnak hanem mindenkinek van joga. Es teszi ezt két uton, közvetve a sajtó, különösen az újságok, és közvetlenül az előszó, a felolvasások által. Ime előtünk a felolvasás a maga legnemesebb értelmében, azon alakjában a mint a görögöknél volt; gyönyörködtetve és tanítva, nem az egyetemi ijtűságot mint eddig a felsőbb tanítási intézeteken, nem szaktudókat mint a tudomány akadémiákon, hanem a társadalmat az egész mévelt emberiséget úgy mint az olymptai játékokon.

Nem ok nélkül hangsúlyoztam az előszó isteni erejét és hatalmát. Nem kicsi lehetjük azt, ha meggondoljuk hogy az összes tanítás alsó és felső fokán az élő szó alapozatik, gyermeknél, ifjúnál egyaránt az élő szó fejti a lelket, ébreszti az eszméket, a

látható, először is nem a kormány épen most nem ellégé életfontosságú kérdése Magyarországára nézve a mezőgazdaság ügye lehetős gyors, szerény fejlesztése arra nézve, hogy a mezőgazdasági kormánybiztosok kiküldetését indokoltak lássuk, még ha 4—5 csakugyan zsiros hivatal teremtetnék is ezáltal.

Mivé lett Magyarország pénzügye a kerületi pénzügyvizsgálóságok, adófelügyelőiségek, s a számtalan pénzügyi közegek felállításával? — melyeknek ugyancsak parancsolhat a pénzügyminiszter.

Mióta ezek rendezve vannak, Magyarország indirekt adó jövedelme megkétszereződött, sőt talán meg is háromszorozódott, s épen a jövedelem emelkedéséből telik most sok hasznos beruházásra.

Vajjon az, hogy Magyarország mezőgazdasági jövedelme megkétszereződött; nem érdemelne-e meg 4—5 „zsiros hivatalt”?

Teljesen megvagyunk győződve ez intézménynek nálunk szükségességéről, s nagy hasznúságáról akkor, ha az illető állásokra megfelelő egyéneket is lehet találni; azért csak azt ajánljuk kormányunk becses figyelmébe, hogy

„Qui cito dat: bis dat!”

A magyar delegációból. A magyar delegáció épen pillanatban kezd tárgyalni a külügyi költségvetést, midőn köztudomásra jutott a szerb hadizenet. A vitát vagyis inkább a külpolitikai helyzetet politikánk céljai, feladatai és érkei felől eszmecsereket F. A. L. Miksa előadó nyitotta meg, nála megszokott magvas, tartalmas beszédben — tartva magát az ugyancsak általa szerkesztett albizottsági jelentés eszmeméltéhez

Utána Szilágyi Dezső szólt tőletesen és behatóan. Nagy és kiváló beszéde három főreszre oszlik. Az egyikben azt fejtegette ki alaposan, hogy a ruméiai események vonatkozásban a status quo ante helyreállítása csak egy veszélyes és jövőre sokkal nagyobb mérvű bonyolódás magvát képezné: a másik azt taglalta meggyőző érvekkel, hogy a Balkán-félszigeten lakó népek nemzeti egyediségének fejlődését jól felgött érdekében támogatnunk kell s végül Német és Oroszországhoz való viszonyunkkal foglalkozott.

Most Horváth Gyula szólt, majd Apponyi gróf röviden, miután Szilágyi előtte már elmondott mindent, a mi csak elmondható volt.

Még Csernátony Lajos intézte a külügyi kormányhoz egy igen érdekes beszédben többek közt kérdést Oroszországnak a konferentián való magatartására nézve, — (a mire Szögyény osztyálfőnök megadta a felvilágosítást) — s végül F. A. L. Miksa reflectált az elmondottakra s előadta a szerb bolgár háború kitörésére vonatkozó kérdést amire Szögyény osztyálfőnök, a külügyminiszter nevében megerősíté a hadüzenet hirt. A külügyi vitának, ezzel vége volt s a költségvetés megszavaztatván, Haynald bíbornokokérek berekeszté az ülést, mely Szögyény osztyálfőnök nyilatkozatának mely nyomása alatt oszlott szét.

— A kiegyezési tárgyalások. A „Budapester Correspondenz” jelentése: Közönségi értekezlet volt a kiegyezési tárgyalások ügyében. Az értekezleten részt vettek Zimalkovskij, Dunajewskij, b. Pino, Tisza Kálmán, gr. Szapáry és gróf Széchenyi miniszterek. Az értekezleten, mely a miniszterelnök palotában folyt le, a távollévő gr. Taaffe helyettesül Zimalkovskij

könyvek betűi inkább csak a vizsgálatra készítettek, és szakemberré tesznek. A vallásosság, az erkölcsiség természetének és társadalmi fentartásának majdnem egyedüli eszköze az igének folytonos hirdetése, az élő szó. Es hányszor nyújt a vallás ezen előszóva csodálatos vizsgálatot ott, a hol a gondolkodás a bölcsőlem azt nyújtani nem képes. Es ki ne érezte volna életében a szeretetnek, a barátságunk a nyújtásának élő szavát, a mely gyógyító irát adt, a hol a gondolat és tudomány ereje megszűnik.

De talán vannak olyanok, a kik a felolvasást úgy tekintik mint a könyvet; egyformán tartják az a mit előszóval elődva hallanak, és a mit a könyvekben a hídeg betűkből olvasnak. Valóban ha ez így volna a felolvasások feleslegessékké lennének. De nem így van. Az olvasásnál egyedül vagyunk a könyvvel és gondolatainkkal, a felolvasásnál pedig már emberi társaságban, már a társadalomban vagyunk, és az élő szó felvilágoz, könnyebben és hathatósabban tanít, elevenebben gyönyörködtet. A költészetben a drámai költészet áll minden tekintetben legmagasabban, ennek van a legnagyobb hatása. Miért? mert előtünk áll a szó a mint eszelekvessé válik, a szó mint a szenvedély tolmáca, mely magával ragad.

Nem új divat tehát a felolvasás, melyet a mai kornak mindenben csak a könyvnyűt, a gyönyörködtetőt, a kész kereső nemzedéke talált fel, hanem egy régi institúció, egy hatalmas eszköz az emberi művelődés előmozdítására, a mit korunk mindig nagyobb előszeretettel ragad meg és használ. Es ezáltal nem csak a tanítás, a tudomány népszerűsítése, hanem a nemes gyönyörködtetés is. Es miért is volna kisebb ez a gyönyör-

miniszter elnököt. A menniben a vám és kereskedelmi szerződés megújításáról, a fogasztási adók kérdéséről valamint a quótáról van szó, a tárgyalások a mindkét részben lévő miniszterek között annyira haladtak, hogy e tekintetben még csak néhány pontozat vár megállapításra.

Gr. Taaffe miniszterelnök holnapra Bécsbe érkezik, a királyi felső elnökléte alatt holnap délelőtt miniszteri értekezlet lesz. A vám- és kereskedelmi szerződés megújítása tekintetében jöhet létre meggyezés az általános vámtarifa egyes tételeinek végleges megállapítása nélkül, illetőleg a vámtarifa revíziójára vonatkozó megállapodás nélkül is, minthogy az általános autonóm vámtarifa tudvaleg a vám- és kereskedelmi szerződés tartama között jelentékeny változtatáson ment át és az egyes tarifátételek keresk. szerződéseknek külföldiakkal való kötése alkalmával hasonlóképpen lényeges módosulást szenvedhetnek. A két kormány ennélfogva meggyezésre juthat mindazon határozományokra nézve melyeket a kötetendő vám- és kereskedelmi szerződésnek magában foglalnia, és csak ezután hívhatja össze az osztrák-magyar vám conferentiát a vámtarifa megállapítása végett. — A marhaszállításnak egész szabályozása Ausztria és Magyarország között ugy belföldi, mint a külföldi ki- és befelé irányuló forgalomban, a mely a szabályozásnak szükségessége állategészségügyi érdekeknél fogva az utóbbi évek folyamán ismételve kitént, valószínűleg nem fog magába a vám- és kereskedelmi szerződésbe felvéteni, hanem külön egyezmény tárgyat képezendi.

Ad brezeni új kövezet vám.

Nem tagadhatjuk, hogy Debreczen határad előre, esinosodik és intézményeit javítja más nagyobb városok példájára; de még sem tartjuk helyesnek, ha a közönségre nehezedő terheknek emelését is oly rohamos lépésekben eszközöli: hogy ezekben a fővárosokat megközelítse; mert a mi viszonyaink ut. m. keresetünk, életmódunk, ipar és kereskedelmi forgalmunk nem képes azt ugy elviselni, hogy az által megne bénítsák.

Ugy értesültünk, hogy a kövezeti vám bérli szerződése ez évben lejár és a városi hatóság új évi ajándékul egy klasszifikált magassabb új kövezeti vámtarifával szándékozik meglepni a közönséget, a mely tarifa az eddiginél a legtöbb és legfőbb forgalmi cikkekre 2-szeres és 3-szoros, sok cikkre nézve pedig 8—12-sőt 20-szoros is — Sajnáljuk hogy nincs módunkban e részletes tarif. közölhetése.

Eltekintve attól, hogy az áruk szerint nagyon részletesen klasszifikált vámtarifa a mi provincialis viszonyainknál fogva nagy nehézségekkel kezelhető, mert folytonos kellemetlen sürődés-oknak teszi ki a közönséget a vámbérlést szemben, mi a tulajdos emelését sem indokoltak sem helyesnek nem tartjuk és annak a következő 3 vagy 6 évi vámbérlési ciklusra mérsékeltebbnek kellett volna lenni, mert ha Debreczen várossa a kövezeti vám eddigi olcsóságában más városokkal szemben — talán le is maradt volna, ez által

ködtetés mint a tanítás? Korunknak különösen joga van gyönyörködni, mert sokat szenved, sokat dolgozik és sokat kell áldoznia. Az életnek feltételei súlyosabbak lettek, komoly és nehéz kérdések árnyai boronganak az emberek felett, álamban és társadalomban, az életben körülöttünk családok és megtört reményeknek romjai hevernek, olyan mennyiségben mint eddig soha. Vigasztalásul bizony szükségünk van épen egy a tanulásra mint a szórakozásra. Csak arra ügyeljünk, hogy ezen szórakozás könnyelműséggé, felületességé vagy épen léhasággá ne váljék. Egyik legnemesebb szórakozásunkban a színházban már fel fel tűnek Párizstól Debreczenig a könnyelműség hajhászatának jelei.

A felolvasásoknak két fő célja tehát a tanítás és gyönyörködtetés együtt. De melyik inkább, kérdezték. En nem tudok rá határozott feleletet adni. Egyénleg a mi engem nem gyönyörködtet az nem is tanít, és a mi tanít gyönyörködtet is.

Talán legelső kelléke a felolvasásnak hogy érdeket tudjon gerjeszteni. A mit egy szellemes francia mondott: „minden műfaj jogosult az irodalomban, kivéve a mi unalmas” az illik a felolvasásokra is. Másik kellék, hogy akár komoly akár szépirodalmi tárgya van, a felolvasó által adott bizonyos művészi vagy legalább esinos formában szerkesztetben jelenjék meg. Ez a kellék marad akkor is, ha pongyolában lép fel, mint a csevegések; mert a pongyola is lehet izletes és lehet izetlen. Még azt is megkívánám, hogy a felolvasásban ne vegyem észre, hogy minden áron gyönyörködtetni akar.

A legtökéletesebb felolvasás kétségtelenül az, midőn nagy író maga olvassa fel művét. Ilyen felolvasásokkal szerzett Angliának és Amerikának magas gyönyörűséget Dickens Károly az újabb kornak legnagyobb regényírója, a kit világhírű körútjában különösen Amerika úrjögő felkésdése kiért. Az amerikaiak hédtek tőben a pértár elvették ágyát és ott háltak, hogy korán reggel jegyet kaphassanak. Hanem Dickens kitűnő felolvasó is volt; hangja minden árnyalat visszaadására képes és előadása a legművészebb. A bírálók azt mondták róla: „Midőn olvas, az író egészen eltűnik és a hallgató élő emberek társaságában érzi magát. Regényeiből olvasott egyes jeleneteket, és felolvasásaival — hoztátekjük — egy millióal többet szerzett. Nem kevésbé híres felolvasó volt Macaulay, ki a műveltebb közönség számára essay-it olvasta fel.

em menthető ki a rohamos emelés. — Az ilyen erős átmenet érzékeny hatással vana behozataira és fogyasztásra, piacunk forgalmát mi az utóbbi időben fájdalom a legtöbb cikre nézve csökkent, még gyengébbé teszi, a zéléletmet ipart és kereskedelmet érezhetőleg nehezíteni fogja. Mindezeknek pedig — míg Debreczen városának ebben módja van — inkább gyámoltására mint terhelésére volna szükség, és így ezen tulmagas kövezeti vámtarifa tervezeten is talán lehetne még valamit szelidíteni.

Ezen tervben levő új kövezeti vámtarifa mikénti keletkezéséről nincsen nyilvános tudomásuk, kinek a javaslata? melyik hazai város vámtarifája használtott mintául? tárgyalták é azt és hozzá szállottak é ahhoz érdekeltekből vagy szakértőkből álló bizottságok? mindezt nem tudjuk, csupán ezt tudjuk, hogy a helybeli kereskedelmi és iparkamara véleménye nem kérétt ki, (pedig nem ártott volna) és hogy az egész ügy igen elkésett, mert a t. évben még hátralevő 6 hét alatt a városi bizottsági közgyűlésnek elfogadás végett beterjeszteni, onnan a minisztériumhoz helybenhagyás végett felterjeszteni szükséges, és ha onnan megerősítve léérkezni, csak akkor lehet majd esődöt vagy árverést kitűzni a kövezeti vám bérlésére.

Hogy mind ez ily rövid idő alatt elhamarkodás nélkül ugy végrehajthatasék hogy azt, ugy a közönségre mint a város pengztárára nézve előnyös és hasznos legyen, ebben kételkedünk.

Ny.

Színház

(V. Gy.) Szombaton elég jó előadásban került színre Sardon „Fedóra” ja. Follin uszné (Fedóra) játéka meglátszott, hogy szerepe odaadó tanulmány tárgyává tette. Es szorgalmának meg is volt a maga eredménye. Nemesak hatásos jeleneteket produkált hanem a hősnő jellemét igyekezett kidomborítani. Es ez sikerült is. Fedóra jellemének két fő vonását: a szenvedélyes erot gyűlöletet, bosszúvágyat és az odaadó, mindent felőldő lángoló szerelmet hatalmas, tragiciával állította elénk. Kissé túlhevés kitérése csak akkor eshetek volna megrovás alá, ha temperamentuma eserben hagyat volna, de így azok is csak emelték sikerét, igaz ugyan hogy a szorosan vett művészi hatás rovására. Somogyi (Ipanof) Loris díszeset buzgalma sem veszett kárba. S egyáltalában nem a megszokott hidegséggel, szenvedélytelenséggel játszott, néhány érzéssel, szívvel, végigtájtott jelenete megérdemelt sikert aratott. Különösen az utolsó felvonásban az igaz fájdalom jól eltalált hangja vonult végig játéka.

Vasárnap egészen megtelt a nézőtér. A három esőri kacsá” operatete előadásár. Az előadás kielégítette a közönséget. A női szereplők közül Spányi Leuke és Bodroginé váltak ki, a férfiak közül pedig Gyöngyi, ki kacagatót alakításával magasan kiemelkedett szereplő társai fölött.

Krecsányi Kolosvárott. Aradról híják. Megtöközzést kelt városunkban az a hír,

lenül az, midőn nagy író maga olvassa fel művét. Ilyen felolvasásokkal szerzett Angliának és Amerikának magas gyönyörűséget Dickens Károly az újabb kornak legnagyobb regényírója, a kit világhírű körútjában különösen Amerika úrjögő felkésdése kiért. Az amerikaiak hédtek tőben a pértár elvették ágyát és ott háltak, hogy korán reggel jegyet kaphassanak. Hanem Dickens kitűnő felolvasó is volt; hangja minden árnyalat visszaadására képes és előadása a legművészebb. A bírálók azt mondták róla: „Midőn olvas, az író egészen eltűnik és a hallgató élő emberek társaságában érzi magát. Regényeiből olvasott egyes jeleneteket, és felolvasásaival — hoztátekjük — egy millióal többet szerzett. Nem kevésbé híres felolvasó volt Macaulay, ki a műveltebb közönség számára essay-it olvasta fel.

Magyarországon a legkitűnőbb felolvasó Jókai, a ki a felolvasások külső kellékeivel is bír. Azonban a lángelme vagy a felolvasó iránt érzett tisztelt vagy a mű kitűnősége a gyengébb személyes előadást is elragadóvá teheti, a mint ezt Arany Jánosnál és Gyulai Pálnál tapasztaltuk.

Van még egy kelléke a felolvasásnak, mit utóljára hagytam, hogy hosszú ne legyen. Es hogy e tekintetben legalább jó példát is adjak, annak kiemelésevel, hogy az előszóok a felolvasásoknak művelő, tanító és gyönyörködtető hatásában hiszek és ezzel együtt ezen felolvasó kör missióját is szépek és hasznosnak és önzetlenek tartom, különösen es a világ teremtésén kezdődött elmefuttatásomat berekesztem.

gyogy Krecsányi. is pály Krecsányi hárséileg az ar k és z t e van még hátr dolga, nem ér várra menni? Az első hosszabbak iról a mi ez i. Kifejettük n teljeseen mege mit ugyen e nagy tekinté E de taplál. igazgatót ugy. Fekete gyé egyik színész az nem elsősz színház érden. Eddéhez fordú Paulay, mik vassuk, a ké szoit. Tiszte ször Fái Sz. b tege sége k akkor Alsza szor p vissz a nek érezheti vel ugy kiel kisanzony ez ilyen kérdéss igazgató. Es hogy a szin ken, — leh a legnagyobb hogy ilyen e ismeretes s igyekszik ér lassabb munk másik nagy jól eljártzott játszott legn nést elősren akarunk plet ott ilyen me. Minden szere való. De ha ső kötelesség hogy minél Es lehetése ra mérik a s az ilyen hól még a szánal Szerepet vis éves igazgat történt. Ped egy sor, Szi pet játszott kü id, a z a n n a k m leg y e n s tartom anna ezos! Buday Paulay Ede

— Ti reczenben roban az közt fogják érdemekbe niszterelnő ugyanakkó tetének, tis adni a debr m giunepé ben emlék addelvü p Kálmánhoz nok. Mier sorban s t melegebbe hozóan lá zet élen. — én este a ny es bank vü párt, a pedig kü Bikában iránti lelk imponáns reczenben Az ünep hangozni kesedésbe ünepé az midőn az szó, kine története össze van — A szombaton így a debr utján értes ges megkez rovatában távirati hírlapokat, melyeket, nap ideérk

emelés. — A z...
et érzékeny
hozatalra és
zunk forgalmát
om a legtöbb cikk
gyengébbé
part és keres-
nehezíteni fogja.
Debreczen város-
inább gyámoli-
volna szükség, és
vámterítve
valamit szeli.
követési vámta-
ninesen nyilvános
lata? melyik ha-
náltatott mintául?
szóllottak é ahhoz
kból álló bizott.
júk, csupán ezt
ereskedelmi és ipar
retett ki, (pedig
y az egész ügy
ben még hátralevő
ági közgyűlésnek
eni, onnan a mi-
as végett feltér-
unan megerősítve
majd esődöt vagy
i vámbérbeadá-
idő alatt el-
végrehajthatások
mint a város
hasznos legyen,
Ny.

előadásban ke-
óra"ja. Föll-
meglátszott, hogy
tárgyává tette.
lt a maga ered-
neteket produkált
kezett kidombor-
drára jellemük
yos órák gyűlö-
adó, mindent fel-
mas, tragikai erő-
lhevés kitérése
megrovás alá, ha
gytávolna, de így
igaz ugyan hogy
s rováására. So-
tes buzgalma sem
an nem a meg-
vedéltelenséggel
vel, végigjártott
aratott. Különö-
z igaz fájdalom
gig játékán.
zelt a nézőtér
rette előadásár-
zónságot. A női
Lenke és Bódi-
közül pedig
ításával magas-
fölt.

Aradról írják.
nkban az a hír,
aga olvassa fel
szerzett Angli-
nyörűséget Dic-
egnagyob regény-
uban különösen
kieért. Az ameri-
életvették ágyát
eggel jegyet kap-
kötűnő felolvasó
lar visszaadására
eszibb. A bíráló-
ón olvas, az író
ő élő emberek
genyeiből olva-
e olvasásaival —
l többet szerzett.
volt Macaulay.
uára essay-it ol-

felolvasóknak,
hosszu ne le-
legalább jó pél-
vel, hogy az elő-
velő, tanító és
és evvel együtt
is szépek és
rtom, különben
tt elmefuttató-

Kreosányi szintársulatunk igaz-
tója. is pályázott a kolozsvári színházra.
Kreosányi három esztendőre vette ki szerző-
sileg az aradi színházat s ebből még épen
t esztendője és 11 hónapja
még hátra. Nálunk igen jól folyik a
lga, nem értjük, hogy miért akar Kolozs-
arra menni?
Az elsőrendű szerepek. A napokban
szaszabbak irtnak arról a szerep válogatás-
a mi ez idő szerint színházunknál folyik
Kreosányi vezetését; nagyon örülünk hogy
jajesen megegyezik azzal a véleménynel,
mit ugyene kérdésben a színház terén oly
egy tekintélyű szakértő mint Paulay
de a tápl. Bogyó A. Lajos győri szü-
szagató ugyan is azon alkalomból, hogy a
Pekete gyémántok"ból Angela szerepét
egy színésznője, azon megjegyzéssel, hogy
nem elsőrendű, visszaküldte, a nemzeti
színház érdemes igazgatójához, Paulay
Pálhoz fordult felviágosításért. Erre aztán
Paulay, miként a „Színészek lapja"-ban ol-
vasunk, a következő érdekes levélben vála-
szolt. Tisztelt uram; Angla szerepét elő-
ször Fái Sz. játszta, s mikor ez Márkus E.
betegelege következtében Evát vállalta el,
akkor Alségi I. és pedig ugy, vagy az a
szerep visszaküldö színésznő igen szerencsés-
nek éretheti magát, ha akármelyik szerepé-
nek ugy kielégíti a közönséget, mint Alségi
szerepével. Nem először történik, hogy
egy kérdésel fordult hozzám egyik másik
igazgató. És az általános panaszai szemben,
hogy a színház alig tud teendőit a vidé-
ken, — lehetetlen kifejezést nem adom
a legnagyobb mértékű megbotránkozásomnak,
hogy ilyen esetek előfordulhatnak! En nem
emerek esőrendű szerep. Tehetség és el-
ismeretes színész a legapróbb szerepet is
egyekszik érvényre juttatni, s bizonyára há-
lasabb munkát végez akkor, mint mikor a
másik nagy szerepekben kontárkodik. A
jól eljátszott kis szerep elsőrendű; a rosszal-
játszott legnagyobb szerep sem teszi a szí-
nézőt elsőrendűvé. Ha a nemzeti színházról
akarnak példát venni és arra hivatkoznak!
itt ilyen megkülönböztetéseket nem találnak.
Mindem szerepet az játszta, a kinek leginkább
aló. De ha itt így nem volna is — nem el-
ső kötelessége a vidéken mindent elkövetni
hogy minél jobb előadásokat rendezhessenek
és lehetséges e az, ha a színészek font szá-
ra mérik a szerepeket? Ideje lesz felhagyni
az ilyen hóbortokkal, nemcsak pártolását, de
még a számközlését is elveszik a közönségnek
Szerepet vissza küldeni, mert kicsiny! — 10
éves igazgatásom alatt velem ilyesmi soha sem
történt. Pedig veltrá eset, Sz. Prielle Kornélia
egy sor, Szigeti József nyolc, tíz sor szerep-
et játszott! A ki szerepet vissza
küld, az bevállja, hogy nem tud
annak megfelelni! az ilyen ne
legyen színész! En ugyan nem is-
tartom annak akár ki legyen a kis makran-
ozos! Budapest, 1885. nov. 5. Tisztelettel
Paulay Ede.

Napi hírek.

— Tisza Kálmán jubileuma Deb-
reczenben. Ugyanaz nap midőn a fővá-
rosban az egész ország radó lelkesedése
köztt fogják megünnepelni Tisza Kálmán
érdemekben és dicsőségben gazdag mi-
niszterelnökségének tizéves jubileumát:
ugyanakkor rendíthetlen hűségének, szere-
tetének, tisztelésének fényes jelét kívánja
adni a debreczeni szabadelvű párt is midőn
megünnepeli a nagy s a nemzet történeté-
ben emlékeztetés napot. A debreczeni szab-
adelvű pártot oly kapcsolatok fűzik Tisza
Kálmánhoz, melyek örökre elszakíthatla-
nok. Mienk volt a nagy államférfi első
sorban s talán a mi szívünk dobog leg-
melegebben, a mint fényes pályáján áldás-
hozóan látjuk őt haldni a magyar nem-
zet élén. — A jubileum a napján, nov. 29-
én este a Bika a nagy mdsztermében fé-
nyes bankettet rendez a d-br szabadel-
vű párt, a fővárosi ünnepélyességeken
pedig kiüdütséggel képviselteti magát. A
Bikában rendezendő bankett a jubileum
iránti lelkes érdeklődés után itélve oly
impozáns lesz, a milyennek párját Deb-
reczenben csak nagyon ritkán láthatunk.
Az ünnepnapon az egész országban visz-
hangozni fog a lelkesedés szava és a lel-
kesedésben a debreczeni szabadelvű párt
ünnepé az első között kell hogy legyen,
midőn azon férfiu ünnepeltetéséről van
szó, kinek nevével szeretett városunk
története évtizedek óta eltörülhetetlenül
össze van kötve.

— A háború kiütéséről. Lapunk már
szombaton este hozott távirati értesítést, s
így a debreczeni közönség először lapunk
utján értesült a szerb bolgár hátoru tényle-
ges megkezdéséről Lapunk mai „Legújabb"
rovatában is találunk hírt a harcztéről. E
távirati hírekkel lapunk megelőzi a fővárosi
hírlapokat, azért mert ugyanazon híreket
melyeket, mi hozunk; a fővárosból csak más
nap ideérkező újságok közlik. Intézkedtünk

hogy távirataink minél kimerítőbbek legye-
nek s hisszük hogy áldozatkészségünk és
buzgalomunk az olvasó közönség méltány-
lásával fog találkozni. A sensatiós esemé-
nyekközönségünk új előzetést hirdettünk
egy óra I frtért, s egy hétig kívántra
mutatványképen lapunkat díjtal-
anul is megküldjük.

— Kossuth Lajos nagy hazánkfiának
Parlagi Vilma k. a. által festett képei most
Kolozsvárott vannak kiállítva. A művésznő
atyja, hogy megozálja azon alaptalan rá-
fogásokat, melyekkel bizonyos lapok illeték,
mihnta a magyar társadalomnak Kossuth
Lajos iránti rajongó tiszteletét a maga zsebe-
inek megtöltésére akarja a képek mutoga-
tása által kiaknázni: elhatározta, hogy a
nagy hazai sikerült arcképeit hazánk bír-
mei városában kiállítja, ha csupán az ut-
kölsége térítették meg (Vajha ebben meg-
botránkoznak é azok a bizonyos újságírók?)
Csekély belépti díjat azonban mégis szedi
fog — az erdélyi kultur egylet javára. Már
Kolozsvárott is e nagy nemzeti feladatok
megoldására alakult egylet javára jövedel-
mez a két művészi kép, melyeket az ottani
közönség a kultur egylet 10 kros barozaj-
gyeivel tömegesen látogat. Az egyik kép a
Britich-Muzeum, a másikat Pulszky Ferencz
akrja megvásárolni a magyar nemzeti mu-
zeum számára. Az ajánlatokra a művésznő
még nem reflectált.

— Dr. Fodor Ferencz, a mult tané-
ben a debreczeni főiskolai tanítóké-
pezői helyettes tanár, hosszas betegkedés
után meghalt. Egy kitünő képzett, nemcs
törékvésű, szelid lelkű, humanus jellemű
hivatott tanterfűt veszített el benne a főis-
kola. A negyedik tanítóképezői tanszékre,
melynek betöltését a nyári egyházkerületi
közgyűlés tavaszra halasztotta, ő is pályá-
zott s a megválasztáshoz legtöbb reménye
neki lehetett.

— Az iparosokk sorsjátéka mint érté-
sünkre jutott 1035 frt 21 kr bevétel és 766
frt 62 kr. kiadás mellett 268 frt 90 krt ered-
ményezett, melyhez hozzá advatán 211 frt 67
kr zászló felavatási ünnepély jövedelme, —
480 frt 57 krt tehető a tiszta jövedelem.
melyben még nincs a zászló anya által ad-
ományozott 50 frt, melylyel az 530 frt 57 krt,
tenne.

— Gyászjelentés. A legmélyebb fájda-
lomal tudatom szeretve tisztelt jó anyósom-
nak Özv. KENESSEY ANTALNÉ született
Nagy Mária asszonynak, életének 80-ik öz-
vegységének 20-ik évében, 6 napig tartó
gyángékedés után, folyó hó 14-én éjjeli 12
órákor tüdőlobban történt csendes elhuny-
ta. A megboldogott hűlt tetemei folyó hó 16-
delután fél három órákor fognak a főtéren
1885. számú háztól a nagytemplomban tar-
tandó gyászszertartás után a hatvateuzai
családi sírban örök nyugalomra letétni.
Mely végtisztességeteire rokonaimat, baráti-
mat s ösmérséimet bánatos szívvel meghí-
vom. Debreczen, 1885. nov. 15. Vecsey Vik-
tor, édes anyám és testvéreim nevében is.
Áldás és béke legyen porai felett!

— Köszönetnyilvánítás. Az ágost. hitv.
evang egyház öngonájára adományoztak: a
budapesti ev. nőegylet 100 frtot, a soproni
ev. nőegylet 50 frtot, a dobsina ev. egyház
15 frtot, összesen 165 frtot. Midő ezen össze-
get nyilvánosan nyugtázzuk, fogadják a ne-
mes szívű adakozók egyházuk nevében há-
lás köszönetünket. Debreczen 1885. nov. 15.
M a t e r n y Lajos lelkész, P o s s z e r t János
felügyelő.

— Milyen idő les: a héten. Az idő-
járás tényezőik jelen állásában a hétre en-
nek első felében többnyire boros, ködös, köz-
ban csapadékokkal is változó, szelesebb és
enyhébb időt várhatni, mely után esendesebb
szárazabb és hidegebb lesz.

— A dalárda tegnap ismét szaporítot-
ta azon babérokait, melyeket városunk közö-
ségének fényes elősméréséből számos évek
óta szerzett. A da árdu ifju elműke Márk
Ede vasmarokkal és örökös tevékenység-
gel igyekszik összetartani a dalárdát, mely
városunknak oly díszre válik s melyet már
annyi dicsőség koszoruz. Az ő érdeme hogy
Hit-sy karnagygyul karöltve erőben, tehet-
ségben s kitartásban egyre gyarapodik a da-
lárdá A tegnapeste a Bikában tartott hang-
verseny fényes bizonyítéka ennek. A va-
sárnap előadott darabok mind nagy hatást
keltettek s többet megismételni is kellett.
Óhajtható volna hogy a téli estéken min-
nél több ilyen kedves estét szerezzon a da-
lárdá.

— A felolvasó kör é. nov. hó 19-én
esütörtökön tartja második felolvasó esté-
lyét. B Kovács Gyula ur olvassa „A
Soroársári Lőrincz fia" ez. karcolatát; után
na pedig Csiky Lajos ur „A nevétés psich-
hológiája" czimű értekezést. A n. é. közönség
kéretik, hogy ugy a felolvasóra, mint a hall-
gatóra való tekintetből pár perczeszel 5
óra előtt megjelenni sziveskedjék. Nem ta-
gok Götti Nándor gyógyszerárán haphat-
nak egy-egy felolvasásra szóló belépti je-
gyeket. Ugyanott aláírás is van letéve, a
melyen a körbe tagokul belépti kívánók ne-
veiket bejegyezhetik. Szója Gyula a kör
jegyzője.

— A debr. színügy egylet választmányá
a debr. színészet ügye körül buzgó Komló-
sy Arthur elnöke alatt szombaton ülést

tartott, melyen bemutatott a miniszteri-
umtól leérkezett és megerősített alapszabály-
zat, melynek kinyomatása elhatározottat.
Kimondott továbbá, — hogy a tagok
gyűjtése véget új aláírás iverk fognak kibö-
csátatni, s ha ezek vissza érkeznek, az egy-
let újból fog alakulni.

— A debr. ev. ref. egyháztanács
tegnapi gyűlésén legnevezetesebb tárgy volt
a presbyterium tarjui egy-nyedrésének a
zsinati törv. alapján kisorsolása. — Ki-
sorsoltattak pedig a következők: id. Zöld
János, Kerékgyártó Bálint, Horváth György,
Nagy Sándor timár, Dr. Király Ferencz. Dr.
Legányi Gyula, Beke Imre, Csobán István,
Polgári Sándor, Boros Sándor, Szabó Sándor
Szöke János, Szöke István, Horváth Gábor,
Buzás Pál tanár, Erdődy Dániel, Jóó István
tanár, Bácsi László, Györy Elek, Jenei Mik-
lós, Kertész Mihály, Harányi Imre, Öry
Mihály, Dr. Ozory István. Ezeknek helye,
kik azonban újból megválaszthatók, a jövő
1886-dik év febr. 1. és 2. napján fog betöl-
tetni. Ugyanezen gyűlésen S e s z t i n a Lu-
jos neve a mennyiben 6 lutheránus vallás-
a presbyterek névsorából kihuzott s helyé-
re a mult választások legtöbb szavazatot
nyert pöttagok közül Kovács Sándor vá-
rosi tiszti ügyész behívása elrendeltetett.

— Hány jóság legelt a Hortobá-
gyon? Az idea a hortobágyi pusztán a ve-
tes borjúkkal együtt 22613 darab szarvas-
marha legelt, az idei esikókkal együtt 4679
darab lo, sertés a malacokkal 10662 darab
és 36760 db. juh és körülbelül 4000 darab
barány. Ez oly nagy szám a milyen a hor-
tobágyon hihetőleg még soha sohasem nyaralt.

— E. M. K. E. E. az erdélyrészei ma-
gyar közmívelődési egyesület választmánya
é hó 12-én tartotta meg 4-ik rendes havi ülés,
melyen majdnem minden erdélyi megye kép-
viselvé volt. A pénztáros jelentése szerint
okt. hó alatt 9618 frt folyt be. Az egyesü-
let vagyona nov. 1-én 78,908 frt 88 kr. A
bejelentett alapítványok és tagsági díjaknak
megfelelő tőkék mintegy 300 ezer fotot tesz-
nek. A munkaprogramm kidolgozására kikül-
dött 7-es bizottság elkészült a valóban nagy-
szerű munkálattal, melyet fölolvásás után
lekesen megjelénzett a választmány. Vége
redményül javasolva van benne még szélesebb
működés érvényesítésére egy közmívelődési,
egy közigazgatási, egy irodalmi és egy gyű-
tő szakosztály létesítése. Kisbüküllő
megye törvény hatósága é hó
26-án Dicső-Szt. Mártonban megtartandó bi-
zottsági közgyűlésén 10,000 aza tizez-
er forintot fog megszavazni
az erdélyi részi közmívelődési
egyesület javára. Oly összeg ez mely
készenesen haladja meg a legnagyobb adó-
mányt (Debreczen és Kolozsvár városok 5-5
ezer forintját) s csak éniék bizonyítéka annak
hogy Erdély közepén fekvő termény és gaz-
dag megyénk élen tudatában van a nagy kö-
telességek, melyhez hasonló rég nem teküdt
a magyar nemzet vállalni.

— Egy debreczeni festőművész. Van
Debreczenben egy fiatal ember, Kovács Ja-
nos nevű, ki határozott tehetséggel bír a
festő művészetre. Apró olaj festményei már
nem egy illetékes bíráló műpártól, és mű-
vészek dícséretét nyerték meg Debreczen
városba, hogy a szegény hivatott ifju kiké-
peztesét elősegítse már egyizben 300 frtot
adott neki, melylyel néhány hónapra el is ment
Münchenbe. Az ifju újában ismét folyamo-
dott a városhoz, és a magas kormányhoz is,
hogy tétessék lehetővé neki a további tanulás
A miniszterium engedélyezett is 200 frtot
számára azon föltétel alatt, ha a város
korábbi segély összegét szintén megszavazza
Nem kétékedünk benne, hogy még e hónap-
ban megtartandó városi közgyűlés minden
ellenvetés nélkül megadja a kért 300 frtot
mely kérdés elől különben nem is térhet ki
a város, minthogy az első segély megszava-
zásakor a határozatban ki lett mondva,
— hogy a további segélyezés a minisz-
terium támogatásától tét-tik függővé. —
Ez pedig ime megvan. Az ifju festő esinos
művei, melyek a miniszteriumhoz intézeti
kérvényhez voltak csatolva, most a városi
jegyzői irodában vannak. Ezek: sikerült arcké-
pek, egy kedves kis esendéleti festmény,
egy zsáner kép, mely pusztát, viharos hava-
zást s egy öt tagu cigány bandát ábrá-
zol, mely négy farkasra bukkant, melyeket
készségesen tenget-dü, klarinét, cimbalom
szóval igyekszik a kompanya szeidebb érzel-
mekre bírni stb. Olvasóink közülünnyára
többen vannak, kik emlékeznek azon kis, egy
felfüggesztett szőlőfűrtő ábrázoló festményre
mely az őszön egy piac-utczai kirakatban
volt látható. Errol a műről ugy nyilatkozott
Mészoly Géza hogy ha Kovács soha egyebe
nem festene szőlőfűrtől: már akkor is mű-
vészi hiraére tebetne szert.

— A diák életből. Hónap közepén tör-
tént, mikor a hazáról küldött gázsi illólaj-
ként már rég elpárolgott a nyitott zsebből,
a nélkül, hogy ez a két debreczeni diák, kik
között a lentebb: kis párbeszéd] lefolyt, a
konviktusi pótdíjat kifizette volna. A éves
gyomorral Bhez: Te, tudod mit, menjünk ki
az erdőre. B. Ugyan minek? hiszen nincs má-
sóska. A. No de van kőköny.

— Világítás a piacon. A esnosan
boulevardozott piacvezeték tegelyébe a
nagytemplom, és a Dömök féle kereskedés
előkét, Debreczen város czimerével díszített
öntött vas oszlop állíttatott fel, melyekre
Siemens féle lámpa fog helyezettetni, a mi
lyenél egy ízben a gazgár igazgatósága

néhány hónapig a Casinó előtt tett próba ki-
sérletet s a milyennek a Bika és ső udvarát
szokták bevilágítani.

— Köszönet. Mind azon rokonok, pá-
lya társak, barátok és ösmérsők, kik feled-
hetetlenül ferjem, illetőleg jó atyánk, Szép Jó-
zsef végtisztesség tételén, becses meg jelené-
sökkel fájdalunkkat enyíteni igyekeztek,
fogadják szívből jövő hálás köszönetünket,
Debreczen 1885, nov 14. özv. Szép Józsefné
kiskorú gyermekim és a többi rokonok nevé-
ben is.

— A „jótékony Nöegylet" tegnap
vasárnap délután Veresné Szathmáry Terézia
urnó elnökelete alatt választmányi gyűlést
tartott, melynek nehány folyóügy elintéző-
sége kívül legfontosab teendője volt, egy se-
reg, segélyezésére folyamodó szegény kérvé-
nyeinek elintézésér. A jöszívű urnok több
mint 150 frtot szavaztak meg tegnap a nyo-
mor még pedig sokszor beláthatlan mélységű
nyomor enyhítésére. — Kimondtak azt is,
hogy a télen, inkább a farsang végén, vagy
talán a böjttben báltartanak; de a
részleteire nézve, egyelőre még nem akar-
tak tárgyalásokba bocsátkozni.

A ceglédutcai ev. ref. templom tervezője
Pecz Sámuel szombaton városunkban időzött
magával hozván a meglepően szép gothstílyű
templom terveit és költségvetését. A templom
bővebb ismertetését térszűke miatt — hol-
nap sz munkra hagyjuk fel.

— A 1848—49 ezres honvéd egylet
tegnap d. e. a eszmadia ipartársulat áru esar-
nokában közgyűlést tartott Beke Mihály el-
nökelete alatt. A gyűlés tartását az öreg vité-
zek közt terjedni kezdő azon mendemonda
tetta szükségessé, mintha N. Várada 100
ezer frt érkezett volna Budapestről a hon-
véd egylet tagjai közt leendő kiosztás végett.
A gyűlés folyamában kitudódott hogy a hir az
egyik bajtárs felesége révén jutott Váradról
Debreczenbe. Az elnök kimutatta aztán a
kötve beszéd alaptalanságát s a szükséges fel-
világításokat megadta. Ezzel a gyűlés vé-
get ért.

A közönség köréből

A felolvasó kör érdekében.

Örömmel látjuk mindnyáján, hogy a fel-
olvasó kör estélyei iránt mily nagy az ér-
deklődés városunkban nemcsak a felolvasó-
sokat hallgató, de a felolvasásokra vállalkozó
érdemes férfiak között is. De egy oly je-
lenség feltűnését látjuk felbukkanni a „Debre-
czeni" helyi lapban, mely ugylátszik a fel-
olvasó kör jövőjét igen könnyen alá-
hatja.

A „Debreczen" szombati tárczájában
oly sértő és megbotránkoztató módon van-
nak kitűratva a felolvasások, hogy több-
felolvasó elhatározta, miszerint a felolvasástól
visszalép, nehogy hasonló viccek áldo-
zata legyen.

Ha a „Debreczen" nek Elszabadult ör-
dög nevű tárczáirója jónak látja vagy talen-
tunot érez: agában csak azt venni észre,
hogy a tudós felolvasó hogyan fujja az orrát
és azt ellesni, hogyan küp és szuszog —
wie er sich räuspernd und spukt — a fol-
olvasás előnyös oldalait, pedig a mély gondol-
latokat és az eszmék gazdaságát bőlen el-
hallgatni: akkor önkéntelenül eszembe jut,
a póknak művelete, mely a virágokból
szimerget melyből más kedvesebb és haszno-
sabb állatok a kellemes — mézet szívják.

Egy felolvasó:

(Közölték a fenti sorokat, mert e rova-
tunk a közönség köréből eredő felszólalások-
nak nyitva áll, azonban ki kell jelentenünk,
hogy a felolvasásról lemondani akarók szá-
munkát elhamarkodott lépésnek tartanánk. Mi
ösmérjük a szóban forgó tárczairó urat s tud-
juk hogy az városunk egyik legintelligensbb
férfia, ki bizonyára nem azt akarta ér-
tetni, a mit sorából kiolvastunk. Reméljük
hogy a felmerült kellemtelenség, és neheze-
lés következtények nélkül múik el. Szer-
kesztőség.)

Legújabb.

(A „Debreczeni Ellenőr" eredeti táviratai.)
A háború.
ZOFIA nov. 15. A szerbek tegnap
ZARIBRODOT heves csatározás
után elfoglalták. Ma reggel nagy
számu szerb haderő nyomult előre és
Zaribródon tul állást foglalt a Drago
manszoros előtt. A Szerbek heves
ágyutüzéleést kezdtek a bolgárok
hadállásai ellen, melyet az utóbbiak
noha csekély számban voltak élénken
viszonoztak.
A tüzelés estefelét véget ért. A szer-
bek Drago manszorost megke-
rdüni igyekeztek, de sikerült őket felar-
títoztatni. TRNK ö r r n y é k é n s z i n
t e n e s a t a v o l t, de ennek részle-
teiről nem érkezett tudó írás. Sándor bolgár
fejedelem Ichtimánba érkezett, s
távirati uton érintkezésbe lépett a hatá-
ron levő hadtestparancsnokkal.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos
VERTESI ARNOLD
Fonunkatás: KARÓZAG VILMOS.

